

Труднощі перебудовного періоду, процеси певної соціально-економічної нестабільності, екологічні проблеми спричиняють певні ризики, які можуть ускладнити реалізацію цілей і завдань Національної стратегії розвитку освіти [1]. Серед них:

- нестабільність економіки, обмеженість ресурсів для забезпечення системної реалізації усіх завдань і заходів, передбачених стратегією;
- розшарування суспільства за матеріальним становищем сімей;
- негативний вплив ускладненої демографічної ситуації;
- несприйняття частиною суспільства запропонованих реформ;
- неготовність певної частини освітян до інноваційної діяльності;
- недостатня підготовленість органів управління освітою до комплексного вирішення нових завдань, до координації діяльності усіх служб і інституцій.

Отже, модернізація і розвиток освіти та науки повинні набути випереджального неперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються у світі й Україні. Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямоване на забезпечення економічного зростання країни та вирішення соціальних проблем суспільства, необхідних для подальшого навчання і розвитку особистості. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства.

Використана література:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки.
2. <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
3. Криво 'язюк І. В., Кривов 'язюк О. А. "Шляхи підвищення якості підготовки фахівців економічного спрямування в рамках Болонської конвенції" // Вісник СевНТУ : зб. наук. пр. – Вип. 127/2012. Серія: Педагогіка. – Севастополь, 2012.

Аннотація

Модернизация и развитие образования и науки должны приобрести опережающий непрерывный характер, гибко реагировать на все процессы, происходящие в мире и Украине. Повышение качественного уровня образования должно быть направлено на обеспечение экономического роста страны и решение социальных проблем общества, необходимых для дальнейшего обучения и развития личности. Качественное образование является необходимым условием обеспечения устойчивого демократического развития общества.

Annotation

Modernization and development of education and science must acquire advancing continuous, flexible to respond to all the processes occurring in the world and Ukraine. Improving the quality of education should be aimed at ensuring economic growth and solving social problems, necessary for further learning and personal development. Quality education is a prerequisite for sustainable democratic development of society.

УДК 378.016:[330.101:005.52]

Хом'яков Л. К.

ВПЛИВ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА МЕТОДОЛОГІЮ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Значення макроекономічного аналізу для забезпечення надійного контролю з боку громадянського суспільства за станом і процесом розвитку економіки країни, для своєчасного виявлення нових можливостей зростання і загроз нових криз визнається усіма економістами, політиками і громадськими діячами цивілізованого Світу.

Макроаналіз давно перетворився на самостійну галузь економічної науки, із власним предметом дослідження і широко розвинутим інструментарієм. Ба більше: із своєю філософією і системою стандартів.

Предметом макроекономічного аналізу є система показників, що відображають стан і динаміку таких явищ, як розвиток суспільного продукту (ВВП) і національного доходу, тобто економічне зростання чи спад; динаміку загального рівня зайнятості, безробіття і цін; сукупні витрати (AS) і сукупні доходи (AD) народного господарства і його окремих секторів, зокрема, інвестиційні витрати, державні та інші агреговані витрати. [1, с. 1-3; 2, с. 2].

Але ця наука, зокрема, її предмет і методологія, розвивається і вшир і вглиб. Вшир – шляхом охоплення все більшої кількості об'єктів аналізу: країн, регіонів, галузей, соціальних груп з окремими економічними інтересами. Вглиб – шляхом розвитку методології макроекономічного аналізу.

Тут, перш за все, мається на увазі застосування нових методів дослідження, запозичених із арсеналу математики, інформаційних технологій, соціології, навіть журналістики.

Фундаментальним методологічним принципом макроекономічного аналізу залишається кількісна оцінка всіх явищ і процесів, що постали як об'єкт аналізу, у грошових одиницях, відсотках, балах тощо.

Власне, аналіз починається з порівняння абсолютних величин і розрахунку відносних показників.

Але будь-яке серйозне макроекономічне дослідження сьогодні – це зразок міждисциплінарного, системного дослідження, що містить як класичний набір макроекономічних показників типу ВВП, темпів інфляції, рівнів безробіття тощо, так і результати соціологічних опитувань і журналістських розслідувань, оцінки рейтингових агентств, експертні оцінки і прогнози аналітиків тощо.

Наприклад, без спеціальних соціологічних опитань ми не змогли би розрахувати реальний рівень безробіття в Україні, який, за методикою МОП (Міжнародної Організації Праці), окрім офіційного, включає приховане безробіття.

Аналізуючи звіти про роботу найвідоміших дослідницьких центрів світу, таких як Світовий Банк, Аналітичний Центр при журналі The Economist (EIU), Eurostat та інші [3], можна виділити такі головні тенденції розвитку методології макроекономічного аналізу:

- прагнення охопити при аналізі якомога більше країн і територій;
- застосування, поруч із власне економічними моделями, широкого набору міждисциплінарних методів та інструментів дослідження. Наприклад, комплексне використання моделей: математичних, графічних, табличних, соціологічних тощо;
- широке застосування різних видів і прийомів порівняльного аналізу;
- прагнення забезпечити при аналізі якомога більше соціальної конкретики. Наприклад, поряд із розрахунком ВВП на одну особу-жителя країни, розраховують середній дохід на одну особу для окремих соціальних груп і професій, зарплату за одну годину тощо.

Для прикладу розглянемо, як ці методологічні новації проявилися при підготовці аналізу і прогнозу тенденцій розвитку галузі виробництва і торгівлі споживчими товарами у Світі у 2014 році. Виконавець-Аналітичний Центр при журналі The Economist (EIU) [3].

Під час дослідження дані збиралися з понад 200 країн і територій. При підготовці прогнозу тенденцій розвитку промисловості у 2014 році були використані дані прогнозів і оглядів десятків спеціалістів по кожній галузі та неформалізовані передбачення авторитетних аналітиків.

Щодо галузі споживчих товарів, дослідження починалося із широкого опитання по всьому світу, точніше, по країнах у шести регіонах Світу:

Північна Америка, Західна Європа, Перехідні Економіки, Азійсько-Тихоокеанський регіон, Латинська Америка, Середній Схід і Африка.

І, крім того, у Світі в цілому.

Головний висновок аналізу: респонденти – а це були більш як 600 власників компаній і експертів з макроаналізу – які відповіли на питання глобального огляду: “Які ваші очікування щодо умов бізнесу у 2014 р.?” , були переважно оптимістичними щодо 2014 р.

Фактично ставилися прості запитання, всього три пункти: “Які ваші очікування щодо...2014 р.:

1. Для вашої компанії.
2. Для галузі...споживчих товарів.
3. Для світової економіки в цілому.

При цьому пропонувалося лише три варіанти відповідей:

- А) Краще.
- Б) Те саме, що й у 2013.
- В) Гірше.

Варіант А (оптимістичний): для 1) – 50%; для 2) - 32,4%; для 3) – 42,4%. Варіант В (песимістичний): для 1) – 14,7%; для 2) – 23,5%; для 3) – 21,2%.

Як бачимо, має місце поєднання при аналізі глобального рівня (пункт 3)) і конкретики (пункт 1)). Це характерна особливість методології макроекономічних аналізів на Заході.

Які ж фактори викликали у аналітиків оптимізм щодо економічного зростання у 2014 році?

Вирішальним фактором вони вважають позитивні очікування споживачів. Усі регіони передбачили зростання обсягів продажу споживчих товарів у 2014 р. проти 2013 р.

Звичайно, на AD впливають чимало зовнішніх і внутрішніх факторів. Проте, практика показує, що позитивні очікування споживачів інтегрують вплив інших факторів, за умови *ceteris paribus* (при інших рівних умовах).

Хоча у Західній Європі у 2013 р. мав місце спад обсягів продажу товарів, та вона теж очікує скромне зростання, 0,2-0,3%, обсягу продаж товарів (і в цілому AD) у 2014 р. Чемпіоном зростання залишається Азійсько-Тихоокеанський регіон: 4,5% за прогнозом на 2014 р.

Конкретизація макроаналізу сягає рівня окремих країн і галузей господарства. При цьому широко застосовуються різні рейтинги.

В нашому прикладі цікаво поглянути, які ж країни обіцяють (згідно аналізу) найвищі темпи зростання товарних ринків у 2014 р.

Наводимо список п'яти країн із найшвидше зростаючими ринками споживчих товарів у 2014 р.

Країна	Темп зростання обсягу ринку, %
Алжир	13,5
Азербайджан	9,0
Китай	8,7

В'єтнам
Тайланд

8,0
7,5

Як бачимо, у списку найкращих ми не бачимо ні США, ні Англії, ні РФ.

На жаль, Україна борсається у кінці списку країн Світу за темпами зростання економіки і оновлення технології. В чому причина?

Спеціалісти вважають, що велика доля відповідальності за це лежить на системі освіти в Україні. Професор Ю. В. Ніколенко стверджував [4, с. 11]:

“Фактично марксистська політекономія протиставляла себе світовій економічній думці.” Інакше кажучи, однією з вагомих причин відставання України від передових країн Світу у сфері економіки є відставання парадигми української економічної теорії від парадигми західної теорії.

Це окрема тема. Не вдаючись до деталей, відмітимо тільки, що спроба інтегрувати українську освіту у європейський освітній простір під прапором Болонського процесу значного практичного ефекту не дала. Знову переміг формалізм. Величезний досвід світової економічної науки і освіти так і не був засвоєний нашими вченими.

Цей досвід вимагає ретельної аналітичної роботи, підпорядкування будь-яких досліджень вимогам практики і потребам громадянського суспільства. Наслідком ігнорування цього досвіду є відмова європейських роботодавців визнавати дипломи українських ВНЗ із низки економічних і, зокрема, менеджерських спеціальностей.

Таким чином, у цій статті ми розглянули основні тенденції розвитку методології макроекономічного аналізу у Світі, характерною рисою яких є широке запозичення методів аналізу із математики, соціології та інших наук.

Відставання української економічної науки в цій сфері може бути подолане за умови вивчення і освоєння світового досвіду, на рівні практичних умінь і навичок.

Використана література:

1. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки / Г. О. Пухтаєвич. – К. : КНЕУ, 2005. – 450 с.
2. Хом'яков Л. К. Методологічні основи аналізу національної економіки / Л. К. Хом'яков // “Єдність навчання і наукових досліджень-головний принцип університету”: збірник наук. праць звітно-наук.конфер.викладачів ун-ту за 2010 рік. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – С. 153-157.
3. www.eiu.com
4. Основи економічної теорії / за ред.проф. Ю. В. Ніколенка. – Кн. 1. – К. : “Либідь”, 1998. – 272 с.

Annotation

In this article the modern tendencies in methodology of Macroeconomic Analysis are regarded. The main tendency is the wide using of mathematical, sociological, IT methods and models in economic research. The findings of The Economist EIU on the state and tendencies of goods markets in 2014 are used.

УДК 339.9:005

Череда І. С.

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Самоорганізація – це здатність системи самостійно підтримувати чи вдосконалювати рівень своєї організації при зміні зовнішніх або внутрішніх умов її існування, діяльність з урахуванням минулого досвіду спрямована збереження її цілісності [1, с. 596]. Процеси самоорганізації притаманні системам які відзначаються високим рівнем організації та складності, наявністю значної кількості структур і елементів. Безумовно, світова економічна система, з її численними суб'єктами, об'єктами виробництвом є складною.

Основною тенденцією розвитку світової економіки останніх десятиріч є глобалізація, внаслідок якої змінюється роль національних економік у світовому господарстві та відбувається поділ країн на велику групу розвинутих і безліч відсталих. Від глобалізації, насамперед, виграють промислово розвинуті країни, багаті люди, країни експортери капіталу, міжнародні фірми-лідери.

Програють же країни з односторонньою недостатньо розвинутою економікою, немобільні верстви населення. Найбільшу загрозу глобалізація становить для багатьох країн, що розвиваються. Отже розгортання процесу глобалізації характеризуються суперечливим впливом як на національні економіки так і на міжнародні економічні відносини. Тому ставлення до неї подвійне – одні багато інші – засіб їх вирішення [2, с. 3-10].

Глобалізація призводить до створення принципово нової економічної системи з новими продуктивними силами, виробничими та фінансовими відносинами, специфічною організацією виробництва. Глобальні трансформації останніх десятиріч спричинили формування нових умов існування економіки в глобальному середовищі, що відрізняється від притаманних індустріальній економіці. Отже, формується новий соціально-економічний лад, який деякі автори називають новим економічним